

Sterfte aan kanker en hart- en vaatziekten hoog

De sterfte in de provincie Groningen is hoger dan elders in het land, vooral in het oostelijk deel van de provincie. Dit verschil wordt veroorzaakt door hogere sterfte door kanker en hart- en vaatziekten. De hogere sterfte kan zeer waarschijnlijk worden toegeschreven aan het hogere percentage rokers. Dit percentage is de afgelopen jaren afgenomen, maar de effecten van deze daling in de sterftecijfers zullen nog even op zich laten wachten.

In de provincie Groningen overleden in de periode 2011-2014 gemiddeld 5.354 mensen per jaar. Kanker is de belangrijkste doodsoorzaak (1.725 overledenen; 31%) gevolgd door hart- en vaatziekten (1.534 overledenen, 28%). Dan volgen ziekten aan de ademhalingswegen (446 overledenen, 8%) en uitwendige doodsoorzaken zoals suïcide en verkeersongelukken (446 overledenen, 8%).

De sterfte, na correctie voor leeftijd en geslacht, was in de provincie Groningen 8% hoger dan landelijk. In de gemeente Pekela is de sterfte het hoogst (26% hoger dan NL). Maar ook in de gemeenten Bellingwedde, Oldambt, Menterwolde, Veendam, Winsum, Delfzijl en Ten Boer is de sterfte 15% hoger dan landelijk (figuur 1). In de gemeenten Marum, Bedum, Haren en Leek is de sterfte lager dan het landelijk gemiddelde.

Gestandaardiseerd sterftecijfer

Om sterfte te vergelijken wordt gebruik gemaakt van het gestandaardiseerd sterftecijfer over de periode 2011-2014. De standaardisering zorgt ervoor dat de invloed van de verschillen in de samenstelling van de bevolking naar leeftijd en geslacht op de sterfte tussen diverse gebieden is uitgeschakeld.

Sterfte aan kanker

De sterfte aan kanker is in de provincie Groningen 9% hoger dan gemiddeld in Nederland. Ten opzichte van Nederland overlijden er relatief veel Groningers aan slokdarm-, maag-, prostaat- en alvleesklierkanker. De sterfte aan deze vormen van kanker is na correctie voor leeftijd en geslacht 17% tot en met 23% hoger dan landelijk. De sterfte aan darm- en borstkanker is niet (significant) verhoogd in de provincie Groningen.

In de gemeente Menterwolde is de sterfte aan kanker het hoogst (29% hoger dan NL). In de gemeenten Eemshoek, Pekela en Delfzijl is de sterfte aan kanker ruim 20% hoger dan gemiddeld in Nederland. Alleen in de gemeente Haren, Marum en Leek is de sterfte aan kanker lager dan gemiddeld in Nederland (figuur 3).

Sterfte door hart- en vaatziekten

In de provincie Groningen is de sterfte door hart- en vaatziekten een belangrijke doodsoorzaak. In de provincie Groningen is de sterfte aan hart- en vaatziekten 12% hoger dan gemiddeld in Nederland. Vooral hartfalen (25% hoger), coronaire hartziekten en acute hartinfarcten (beide 17% hoger) zijn hart- en vaatziekten die vaker voorkomen vergeleken met het landelijk gemiddelde.

De sterfte aan ziekten van het hartvaatstelsel is in de gemeenten Winsum, Bedum en Leek lager dan gemiddeld in Nederland. In tien gemeenten in de provincie Groningen is de sterfte als gevolg van ziekten van het hartvaatstelsel met 20% of meer verhoogd ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Conclusie

Uit dit feitenblad blijkt dat Groningers ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde relatief vaker sterven aan kanker en hartvaatziekten.

In de provincie Groningen is de sterfte door hart- en vaatziekten al sinds 1980 een van de belangrijkste doodsoorzaken. Vanaf het hoogtepunt van de epidemie van deze welvaartziekte, halverwege de jaren zeventig, is de sterfte aan coronaire hartziekten in Nederland en ook in Groningen met meer dan 50% gedaald. Erkende risicofactoren voor coronaire hartziekten zijn roken, hoge bloeddruk, verhoogd cholesterolgehalte in het bloed, overgewicht en te weinig lichaamsbeweging.

Hoewel we vergeleken met pakweg 20 jaar geleden vaker overgewicht hebben, hebben vooral nieuwe medische behandelingen ertoe geleid dat de sterfte aan hart- en vaatziekten sterk is gedaald. Overigens betekent deze daling niet dat minder mensen lijden aan hart- en vaatziekten. Mensen krijgen nog steeds hart- en vaatziekten maar op hogere leeftijd. Vooral de kans op overlijden na een hartaanval is de afgelopen twintig jaar afgenomen.

Kanker kent vele oorzaken, waarvan roken de belangrijkste is. Kanker door roken wordt 30 tot 40 jaar na het beginnen met roken zichtbaar en enkele jaren later in de sterftestatistieken. Het percentage rokers in de provincie is tussen 1990 en 2012 gedaald van 39% naar 25%. De daling in het aantal rokers zal zich op termijn in gezondheidswinst vertalen. Echter, ten opzichte van landelijk gemiddelde zal de sterfte aan kanker vermoedelijk de komende jaren hoog blijven. Het percentage rokers in de provincie Groningen is al decennia hoger vergeleken met het Nederlandse gemiddelde (GGD Groningen, 2012). Uit het meest recente onderzoek van de GGD bleek dat ook anno 2012 meer Groningers rookten dan gemiddeld in Nederland (25% vs. 23%).

Meer informatie

Jeroen Kuiper

jeroen.kuiper@ggd.groningen.nl

Hans Elshof

h.elshof@sociaalplanbureau Groningen.nl

GGD Groningen/Sociaal Planbureau Groningen

Oktober 2016